#Дзень роднай мовы #Беларусь

Інтэлектуальная гульня-конкурс «Беларусь МАЯ»

Далучэнне школьнікаў да здабыткаў нацыянальнай культуры (7–8 класы)

Ламака Ірына Аляксандраўна,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
першай кваліфікацыйнай катэгорыі
Казлоўшчынскай СШ Дзятлаўскага раёна
Цімафейчык Іна Віктараўна,
бібліятэкар
другой кваліфікацыйнай катэгорыі
Казлоўшчынскай СШ Дзятлаўскага раёна

Беларуская мова – песенная і паэтычная, старажытная і сучасная. Раскрыць і данесці яе багацце да сучасных вучняў дазваляе правядзенне Тыдня беларускай мовы і літаратуры, падчас якога школьнікі актыўна ўдзельнічаюць у разнастайных мерапрыемствах. На працягу тыдня навучэнцы разгадваюць рэбусы «Скарбонка мудрасці», удзельнічаюць у конкурсах «Загадкі з роднай хаткі», «Знайдзі сябра», у выставе малюнкаў «Мая Беларусь», батле «Я ведаю!», конкурсе чытальнікаў «Прызнаемся слову ў каханні», акцыях «Далучы далонь», «Куфэрак пажаданняў», а таксама ў інтэлектуальных гульнях.

Прадстаўляем вашай увазе інтэлектуальную гульню-конкурс «Беларусь МАЯ».

Інтэлектуальная гульня-конкурс «Беларусь МАЯ»

Далучэнне школьнікаў да здабыткаў нацыянальнай культуры (7–8 класы)

Ламака Ірына Аляксандраўна,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
першай кваліфікацыйнай катэгорыі
Казлоўшчынскай СШ Дзятлаўскага раёна
Цімафейчык Іна Віктараўна,
бібліятэкар
другой кваліфікацыйнай катэгорыі
Казлоўшчынскай СШ Дзятлаўскага раёна

Беларуская мова – песенная і паэтычная, старажытная і сучасная. Раскрыць і данесці яе багацце да сучасных вучняў дазваляе правядзенне Тыдня беларускай мовы і літаратуры, падчас якога школьнікі актыўна ўдзельнічаюць у разнастайных мерапрыемствах. На працягу тыдня навучэнцы разгадваюць рэбусы «Скарбонка мудрасці», удзельнічаюць у конкурсах «Загадкі з роднай хаткі», «Знайдзі сябра», у выставе малюнкаў «Мая Беларусь», батле «Я ведаю!», конкурсе чытальнікаў «Прызнаемся слову ў каханні», акцыях «Далучы далонь», «Куфэрак пажаданняў», а таксама ў інтэлектуальных гульнях.

Прадстаўляем вашай увазе інтэлектуальную гульню-конкурс «Беларусь МАЯ».

Мэта: прыцягненне ўвагі вучняў да неабходнасці захавання роднай мовы, нацыянальнай культуры, традыцый.

Задачы: пашыраць веды вучняў пра сваю Радзіму;

спрыяць выхаванню гонару і глыбокай павагі да нацыянальнай культуры;

развіваць пазнавальную актыўнасць і творчыя здольнасці;

фарміраваць навыкі работы ў камандзе.

Абсталяванне: мультыборд ці камп’ютар, прэзентацыя з гульнёй, ацэначныя лісты для журы, сігнальныя карткі, падарункі для пераможцаў.

Прэзентацыя:

https://docs.google.com/presentation/d/1VyibDV9KsD4QCJ09_mXpJHRNxKRkCXUS/edit?usp=sharing&ouid=113907241496591981727&rtpof=true&sd=true

Афармленне дошкі: беларускія саматканыя ручнікі, выказванні беларускіх класікаў пра родную старонку.

Эпіграф:

Хіба можна кут не любіць,
Дзе твае нарадзіліся бацькі,
Дзе жыццё пражылі дзяды,
Дзе спрадвеку твае карані?
Пятрусь Броўка

Правілы гульні-конкурсу: навучэнцы дзеляцца на 2–3 каманды, выбіраюць капітана. Па чарзе выбіраецца тэма пытання, а таксама яго «кошт». На абдумванне адказу даецца 30 секунд. Калі каманда не дае правільнага адказу, магчымасць адказаць пераходзіць да сапернікаў.

Ход гульні-конкурсу

І. Уступная частка

Настаўнік вітае ўдзельнікаў, знаёміць з мэтамі, правіламі гульні, эпіграфам.

II. Асноўная частка

Вядучы абвяшчае ўдзельнікам катэгорыі пытанняў: «Беларусь гістарычная», «Беларусь літаратурная», «Беларусь краязнаўчая», «Беларусь фальклорная», «Беларусь геаграфічная», «Беларусь сучасная».

Шляхам жараб'ёўкі ўстанаўліваецца чарговасць адказаў каманд.

Катэгорыя	Кошт пытання				
Беларусь гістарычная	10	20	30	40	50
Беларусь літаратурная	10	20	30	40	50
Беларусь краязнаўчая	10	20	30	40	50
Беларусь фальклорная	10	20	30	40	50
Беларусь геаграфічная	10	20	30	40	50
Беларусь сучасная	10	20	30	40	50

Катэгорыя «Беларусь гістарычная»

10 б. Як называўся вандроўны лялечны тэатр, які ўяўляў сабою двухпавярховую скрынку з дзверцамі?

Адказ: батлейка.

20 б. Назавіце манаскае імя полацкай князёўны Прадславы, якая з’яўляецца нябеснай заступніцай Беларусі.

Адказ: Ефрасіння.

30 б. Калі горад Мінск быў вызвалены ад гітлераўскіх захопнікаў?

Адказ: ліпень 1944.

40 б. Назавіце адно са знакамітых месцаў Беларусі, сімвал савецкага супраціўлення ў час Вялікай Айчыннай вайны. У гонар абаронцаў гэтага ўмацавання быў узведзены грандыёзны мемарыяльны комплекс, у цэнтры якога ўстаноўлены манумент «Мужнасць» вышынёй 33,5 м з выявай воіна і сцяга.

Адказ: Брэсцкая крэпасць.

50 б. Адзін з самых вядомых прадстаўнікоў свайго роду. Вялікі літоўскі гетман, прэтэндэнт на карону Рэчы Паспалітай. Мастак і цудоўны музыкант. Самы вядомы створаны ім паланез «Развітанне з Радзімай» носіць яго імя.

Адказ: Міхаіл Клеафас Агінскі.

Катэгорыя «Беларусь літаратурная»

10 б. Устаўце ў вершаванай страфе Янкі Купалы прапушчаныя словы:

Ад прадзедаў … вякоў,
Мне засталася … ,
Паміж сваіх і …
Яна мне … матчынай.

Адказ: … спакон… , … спадчына… , … чужакоў… , … ласкай… .

20 б. Назавіце імя і прозвішча вядомага ў свеце беларускага пісьменніка, аўтара твораў «Незагойная рана», «Знак бяды», «Жураўліны крык».

Адказ: Васіль Быкаў.

30 б. Які твор Якуба Коласа называюць «энцыклапедыяй сялянскага жыцця беларусаў»?

Адказ: паэма «Новая зямля».

40 б. У якім горадзе нарадзіўся Максім Багдановіч?

Адказ: У Мінску.

50 б. Які польскі паэт лічыў беларускую мову найбольш мілагучнай сярод славянскіх моў?

Адказ: Адам Міцкевіч.

Катэгорыя «Беларусь краязнаўчая»

10 б. Птушка-сімвал Беларусі.

Адказ: бусел.

20 б. Назавіце выраб, які ткуць на кроснах і аздабляюць традыцыйнымі ўзорамі. Яго найбольш распаўсюджаныя памеры: даўжыня 1,5–3 м, шырыня – 25–30 см.

Адказ: ручнік.

30 б. Сын Рагнеды і кіеўскага князя Уладзіміра Святаславіча.

Адказ: Ізяслаў.

40 б. Знайдзіце «чацвёртае лішняе» – тое, што абазначае прадмет, які беларускія кавалі не выраблялі: *бязмен, кубелец, сякера, цвік.*

Адказ: кубелец -- бандарны выраб.

50 б. Назавіце традыцыйныя рамёствы нашых продкаў.

Адказ: ткацтва, лозапляценне, саломапляценне, кавальства, бондарства, ганчарства.

Катэгорыя «Беларусь фальклорная»

10 б. Якое народнае свята стала асновай псеўданіма пісьменніка?

Адказ: Купалле – Янка Купала.

20 б. Які бог, паводле старажытных уяўленняў, з'яўляецца гаспадаром дажджоў, маланак і навальніц, апекуном земляробства?

Адказ: Пярун.

30 б. Назавіце выраб з саломы, які вывешваўся на самым ганаровым месцы дома. Яму прыпісвалі здольнасць збіраць у сабе «злыя сілы»: сурокі, праклёны, чараўніцтва і да т.п. У дзень вясновага раўнадзенства яго спальвалі.

Адказ: павук.

40 б. Як называецца восеньскае свята народнага календара, звязанае з памінаннем продкаў?

Адказ: Дзяды.

50 б. Назавіце вясновае свята народнага календара, якое прыпадае на 22 сакавіка. Лічылася, што ў гэты дзень прылятае з выраю 40 птушыных чародаў.

Адказ: Саракі.

Катэгорыя «Беларусь геаграфічная»

10 б. Назавіце старажытны беларускі горад, які ўзнік ля ракі Палаты.

Адказ: Полацк.

20 б. Колькі абласцей уваходзіць у склад Рэспублікі Беларусь? Назавіце іх.

Адказ: 6 абласцей. Гродзенская, Гомельская, Магілёўская, Віцебская, Мінская, Брэсцкая.

30 б. З якімі краінамі мяжуе Беларусь?

Адказ: Расія, Украіна, Польшча, Літва, Латвія.

40 б. Назавіце найбуйнейшае возера Беларусі, якое займае першае месца сярод азёр нашай радзімы па празрыстасці і чысціні. Дзе яно знаходзіцца?

Адказ: Нарач. У Мядзельскім раёне Мінскай вобласці.

50 б. У якое мора ўпадае Заходняя Дзвіна?

Адказ: у Балтыйскае мора.

Катэгорыя «Беларусь сучасная»

10 б. Назавіце, якая вядомая ўстанова нашай Радзімы адлюстравана на фотаздымку.

Адказ: Нацыянальная бібліятэка Беларусі.

20 б. Назавіце 5 сучасных беларускіх брэндаў.

Адказ: Атлант, БелАЗ, МАЗ, МТЗ, Нафтан, Камунарка, Спартак, Світанак, Мілавіца, Керамін, Палессе, Беліта, Бабуліна крынка.

30 б. Пастаўце літары ў патрэбнай паслядоўнасці і назавіце сучасную назву ганчарных вырабаў: ЕКРАКМАІ.

Адказ: кераміка.

40 б. Назавіце нацыянальны парк на тэрыторыі Віцебскай вобласці, створаны ў 1995 годзе з мэтай захавання вядомага азёрнага комплексу.

Адказ: Браслаўскія азёры.

50 б. Унікальны помнік нацыянальнай культуры, удзельнік усіх войнаў, якія зведала наша шматпакутная зямля. Яго не раз разбуралі, палілі, бралі штурмам. У Другую сусветную вайну фашысты стварылі тут лагер для ваеннапалонных. А пры адступленні спалілі ўсё, што гарэла.

Адказ: Мірскі замак.

III. Падвядзенне вынікаў гульні. Узнагароджванне пераможцаў

– Мы ганарымся сваёй краінай, яе гісторыяй, ганарымся тым, што на нашай зямлі жывуць добразычлівыя, гасцінныя, дружныя, працавітыя, шчырыя, чулыя, цудоўныя людзі, імя якім – беларусы.

– Беларусь – наша маці і мова, паветра і хлеб!

Усімі ўдзельнікамі выконваецца песня «Мая Беларусь» (музыка і словы Анатоля Чэпікава).

ЛІТАРАТУРА

1. Беларуская міфалогія : энцыклапедычны слоўнік / С. Санько, Т. Валодзіна, У. Васілевіч [і інш.]. – Мінск : Беларусь, 2004. – 592 с.

2. Беларусь : энцыклапедычны даведнік / рэдкал. : Б. І. Сачанка (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларус. Энцыкл, 1995. – 800 с.

3. Броўка, П. Збор твораў : у 9 т. / П. Броўка. – Мінск : Маст. літ., 1989. – Т. 4 : Вершы, паэма 1965 – 1972. – 591 с.

4. Купала, Я. Роднае слова: вершы, паэмы, п’есы: для сярэд. і ст. шк. Узросту / Янка Купала; уклад. Віктара Шніпа. – Мінск : Маст. літ., 2012. – 257 с.

5. Республика Беларусь : энциклопедия: в 6 т. / редкол.: Г.П. Пашков и др. – Минск : Белорус. Энцикл., 2005. – Т. 1 – 1040 с.